NRO 78.

KURYER LITEWSKI

Z pozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 30. CZERWCA ROKU 1797. W PIĄTEK.

Akt naywyżey utwierdzony w dniu Swiątobliwey Koronacyi JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI *i dla chowania złożony na Ołtarzu w Katedrze Uspienſkiey.*

MY PAWEŁ NASTEPCA, CESARZEWICZ Y WIELKI XIĄZE, Y MY MAŁZONKĄ JEO MARYA WIELKA XIĘZNA.

W Imie Oyca i Syna i Ducha Swiętego.

Wspólnym NASZYM dobrey woli i wzaiemnym zezwoleniem, po doźrzałey rozwadze, w duchu pokoiu; poſtanowiliśmy ten NASZ Akt wſpólny; którym z miłości naſzey ku Oyczyźnie obieramy za Naſtępcę podług prawa przyrodzonego po śmierci moiey PAWŁA, Syna NASZEGO Starſzego ALEXANDRA, a po nim całe Jego Męzkie pokolenie. Po wygaśnieniu tego Męzkiego pokolenia, Naſtępſtwo przechodzi w rod drugiego Syna MOJEGO, gdzie tak poſtępować, iak ieſt powiedziano o pokoleniu Syna MOJEGO ſtarſzego; i tak daley, ieśliby u mnie więcey było Synow; a to ma znaczyć Pierworodztwo. Po wygaśnieniu oſtatniego Męzkiego pokolenia Synow MOICH, Naſtępſtwo zoſtaie ſię w tymże rodzie; lecz w pokoleniu Zeńſkim na końcu Panowawſzego, iako naybliżſzym do Tronu, a to iżby zapobiedz trudnościom w przechodzie od rodu do rodu; w którym zachować tenże porządek preferuiąc płeć Męzką przed Zeńſką; iednakże tu raz na zawſze uważyć należy, iż nie utraca nigdy prawa ſwoiego ta z Zeńſkiey płci osoba, od którey prawo *immediaté* przyſzło. Po wygaśnieniu tego rodu Naſtępſtwo przechodzi w rod ſtarſzego Syna MOJEGO w Zeńſkie pokolenie, w którym naſtępuie bliżſza Krewna na koncu Panowawſzego rodu wyż pomienionego Syna MOJEGO; a w niedoſtatku oney ta osoba Męzka lub Zeńſka, która zaſtępuie iey mieysce, zachowuiąc zawſze, iż płeć Męzka przed Zeńſką bierze pierwſzeńſtwo, iak o tym już powiedziano wyżey; i to ieſt Zaſtępſtwo. Po wygaśnieniu tych rodow naſtępſtwo przechodzi w Zeńſki rod dalſzych Synow MOICH, poſtępuiąc tymże porządkiem; a potym w rod ſtarſzey Córki MOIEY w Męzkie Jey pokolenie, po wygaśnieniu którego w pokolenie oney Zeńſkie trzymaiąc ſię porządku przepisanego w Zeńſkich pokoleniach Synow MOICH. Po wygaśnieniu Męzkiego i Zeńſkiego pokolenia ſtarſzey Córki MOIEY naſtępſtwo przechodzi w pokolenie Męzkie a potym w Zeńſkie drugiey Córki MOIEY, i tak daley. Tu za prawidło położyć należy, że młódſza Sioſtra chociażby i Synów miała, nie odeymuie iednak prawa u ſtarſzey by też i niezamężney, gdyż ona mogłaby póyśdź za mąż i spłodzić potomſtwo. Brat zaś młódſzy naſtępuie przed ſtarſzemi ſwoiemi Sioſtrami. Położywſzy prawidła naſtępſtwa, należy obiaśnić onych przyczyny, a te ſą naſtępne: aby Monarchia nie była bez naſtępcy; ażeby zawſze Naſtępca naznaczony był ſamym prawem; ażeby naymnieyſzey nie było wątpliwości, kto ma naſtępować, ażeby zachować Prawo Rodow w naſtepowaniu, nienaruſzaiąc Prawa przyrodzonego i zapobieżeć zatrudnieniom w przechodzie od Rodu do Rodu. Takim ſposobem urządziwſzy naſtępſtwo dopełnić należy prawo ninieyſze tym co naſtępuie. Kiedy naſtępſtwo dóydzie do takiego Zeńſkiego pokolenia, które iuż panuie na innym iakim Tronie, na ów czas zoſtawiono naſtępuiącey oſobie

wybrać wiarę i Tron i wyrzec się wraz z Następcą drugiey wiary i Tronu, ieżeli takowy Tron połączony z wiarą; dla tego, że Monarchowie Rossyyscy razem są Głową Kościoła; a ieśli nie będzie wyrzeczenia się od wiary, w ten czas następuie ta osoba, która iest bliższa z porządku. Dla czego przy wstąpieniu i pomazaniu powinn obowiązać się zachowywać święcie ninieysze o następstwie prawo. Jeżeli następować będzie osoba płci Zeńskiey zamężna, lub która wynidzie za mąż, na ów czas Jey Męża nie mieć za Monarchę oddaiąc iednakże uszanowanie zarówno z Małżonkami MONARCHOW, i cieszyć się dalszemi onych prerogatywami oprócz tytułu. Małżeństwa nieuważać za prawne, zawarte bez zezwolenia na nie MONARCHY. Na przypadek małoletności Osoby Następuiącey porządek i beśpieczeństwo Monarchii i Monarchy wyciąga ustanowienia Regencyi i opieki, do przyiścia do lat zupełnych. Ażeby skrócić czas Regencyi. Zupełna letność dla MONARCHOW płci oboyga kładnie się lat szesnaście. Jeżeli na ostatku panowawszy nie naznaczył Regenta i Opiekuna; gdyż dla beśpieczeństwa ten wybor JEMU uczynić należy; Regencya Państwa i Opieka osoby MONARCHY należy Oycu albo Matce, exkluduiąc Oyczyma i Macochę; a w niedostatku tych bliższemu do Następstwa z oboyga płci Krewnych małoletniego zupełne lata maiących. Zupełna-letność dalszych osob oboyga płci MONARSZYCH Familii; naznaczą się lat dwadzieścia. Niesposobność prawna przeszkadza bydź Regentem i Opiekunem, iako to pomieszanie zmysłów chociażby momentalne, i weyście owdowiałych w powtórne związki w czasie Regencyi i Opieki. Regentowi przydaie się Rada Regencyi, i iak Regent bez Rady tak też Rada bez Regenta exystować nie mogą, Rada zaś wdawać się nie może do Opieki. Rada ta składać się powinna z sześciu osob pierwszych dwuch Klass, podług wyboru Regenta; który też w zdarzonych odmianach naznacza innych. Do tey Rady Regencyi wchodzą wszystkie dzieła bez excepcyi, które należą do decyzyi Samego MONARCHY, oraz wszystkie te, które wchodzą tak do niego iako też do Rady Jego. Regent zaś ma głos decyduiący. Mezkie osoby familii Monarszey za wybraniem Regenta mogą zasiadać w tey Radzie, lecz nie wprzód swoiey zupełnoletności, i nie w liczbie sześciu osob składaiących Radę. Naznaczenie tey Rady i wybor do niey osob kładnie się na niedostatek innego rozporządzenia zmarłego Monarchy; albowiem Jemu znaiome bydź powinne okoliczności i ludzie. To winniśmy byli spokoyności Państwa, które na stałym prawie o Następstwie ugruntowane, o czym każdy dobrze myślący iest przekonany. Zyczemy ażeby Akt ninieyszy służył przed całym światem za naysilnieyszy dowod miłości naszey ku Oyczyźnie, miłości i zgody związku naszego, i miłości ku dzieciom i Potomkom Naszym. Na znak i świadectwo czego podpisaliśmy Imiona Nasze i przyłożyliśmy pieczęci Herbow Naszych.

Akt Oryginalny podpisany własnemi rękoma ICH IMPERATORSKICH MOSCI tak:

PAWEŁ (MP.) . *MARYA.* (MP.)

z Wiednia 10. Czerwca.

Zamiana *ratifikacyi* warunkow przedugodnych pokoju z *Francyą* została temi dniami uskuteczniona. Kuryer od *Margrabi de Gallo* wczora z *Mediolanu* przybyły, doniosł *Cesarzowi Jmści*, iż umowy o pokóy ostateczny r zpoczęte z Generałemi *Clarke i Buonaparte*, do szczęsliwego końca się zbliżaią. Z *Carlstadt w kroacyi* wiadomość mamy, o zaięciu przez woyska *Austryackie Dalmacyi Weneckiey*. Niektóre półki zmierzaiące ku *Renowi* rozkaz odebrały ciągnąć do *Włoskich* granic, gdzie armia ma wynosić 70. tyś. żołnierza.

z Londynu 6, Czerwca z Gazety Berlińskiey.

Za wniesieniem *P. Pitta* uchwalił jednomyslnie *Parlament* karę śmierci przeciw ludziom złośliwym, którzy maytkow lub żołnierzy do buntu namawiać będą. Wczora zaś *w Izbie Niższey* bez żadney *Oppozycyi* dano moc *Lordom Admiralicyi* ogłoszenia za buntownikow i zdraycow Oyczyzny maytkow na Flotcie niespokóynych, zabronienia obywatełom wszelakiey z rokoszanami kommunikacyi, pozbawienia ich żołdu wysłużonego, przywileiu wchodzenia do szpitalu w *Greenvich*, pensyi na inwalidow w *Chatham*; wolni jednak od kary bydź maią, którzy po ogłoszeniu prawa ninieyszego powrócą do posłuszeństwa. Maytkowie z okrętow *Admirała Bridport* pisali do zbuntowanych towarzyszow swoich w *Nore*, *Scherness*, *Dunes*, *i Yarmauth*, namawiaiąc usilnie, ażeby przez wzgląd na Oyczyznę niebespieczeństwem zagrożoną, jey należną wierność,

władzy wykonawczey winne poſłuſzeńſtwo zachowali; oświadczaiąc, iż w przeciwnym zdarzeniu ſiłą ich do tego ſami przymuſzą; Nie wiadomo jaki ſkutek ſprawi to pismo; lepiey podobno było złego przykładu nie dawać, bunt maytkow w *Portsmuth* wziął początek.

Temi dniami rozeſzła ſię wieść po Króleſtwie całym, iż negocyacye o pokóy z *Rpltą Francuzką* na nowo będą rozpoczęte Wiele to pomogło upadaiącym coraz bardziey papierom kraiowym, które w godzinach kilku dwoma procentami w górę poſzły. Zapewniaią, iż *P. Trevor* przedtym królewſki Miniſter w *Kolonii i Turinie*, ma jechać do *Paryża*, ażeby drogę ułatwił naſtępuiącemu za nim *Ambassadorowi*; tym zaś będzie *Lord S. Helens*, który w r. 1783. podpisał traktat pokoiu z *Hrabią de Vergennes*. Gdyby jednak obie ſtrony, albo z nich przynaymniey jedna ſzczerze pokoju życzyły, po co tylu negocyatorow? tak wielka czasu ſtrata? Tu niech ſobie przypomni każdy podróż *Lorda Malmesbury*; nie tymże ſposobem chciano ukończyć dzieło zbawienne?

U nas i w *Hiszpanii* dawniey rozgłoſzono, żeśmy wyspę *Portorico* wydarli nieprzyiaciołom. Z czasem ſię pokazało, iż *Admirał Harvey* chciał w prawdzie pomnożyć niezmierną iuż liczbę *Angielſkich* zdobyczy i zaſzczytow; lecz los zdarzył inaczey. Generał *Abercromby* wyſiadłſzy na ląd z 4. tyś. żołnierza w d. 18. Kwietnia, znalazł wyspę naylepiey do obrony przyſpoſobioną; dni kilkanaście ſzturmował twierdze, nic nie dokazał, odiechał nakoniec 1 Marca do *Martiniki* ſtraciwſzy kilka armat, ludu cokolwiek i ſto dezerterow. W *S. Domingo* przyidzie po chwili do tego, iż wyspa pod panowanie *Francuzow* powróci. Woyſka naſze chorobami zwątlone uſtąpiły z obronnych ſtanowiſk w *Mirabalais*. Obywatele kraiowi, co w pierwiaſtkach nam ſprzyiali, zaczynaią łączyć ſię z urzędnikami Direktoryatu.

W *Irlandyi* rozboie i zamieſzania naytrwożliwſze nieuſtaią. Bitwy codzienne między milicyą rządowi wierną i kupami *Defenders*. Milczą o nich pisma publiczne, nad tym ſię iedynie zaſtanawiaiąc, czemu nie usiłuią Miniſtrowie przygaſić w iſkierze ognia, który później Króleſtwo całe ogarnąć może, rzecz łatwa po dziś dzień; kiedy buntownikow niewiele, nieuzbroionych, niekarnych, i niezgodnych; lud za dawnym rządem obſtawa gorliwie; Angielſkie regimenta w czaſie naykrótſzym przewiezione, wyspę w dniach kilku przebiedz i uſpokoić ſą ſilne. Powſzechnym ieſt mniemaniem, iż niektórzy z naycznacznieyſzych obywatelow, w *Anglii i Irlandyi* do buntu należą; imiona ich dotąd utaione. Jednemu *Xciu de Bedford* publicznie zarzucono, iż chce u nas wznowić przykład ſławnego w *rewolucyi Francuzkiey* zbrodniami i karą *Xcia d' Orleans*. Między maytkami niektórzy ſłyſzeć ſię dali, iż ſą gotowi przeyść do nieprzyiaciela, ieśliby w Oyczyźnie ſprawiedliwość i nadgroda były im odmówione. Grożą w czaſie odnieść pomſtę z pierwſzego Miniſtra, któremu nieſzczęścia ſwoie i publiczne przypisuią. Wierzyć trudno, ażeby obywatele, co z honorem tak długo ſłużyli kraiowi, w dniach kilku zapomnieli, co iemu, co ſobie powinni.

z *Paryża 9. Czerwca z Gazety Leydenſkiey.*

Przybiegł d. 5. rano do Direktoryatu Kuryer od *Lorda Grenville* z prozbą o pasport dla Poſła *Angielſkiego*, który ma ziechać do *Paryża* dla traktowania o pokoy. Rozgłoſzono, iż *P. Pitt* Miniſtrem bydź przeſtał. Rzecz więcey niż nie pewna: Bo któżby ſię oddalenia iego teraz domagał, gdy *Oppozycya* nic nie dokazawſzy umilkła: To nie wątpliwa; iż *Anglicy* potrzebuią pokoiu równie przynaymniey iak *Francuzi*. Straciliśmy część osad naſzych; aleśmy na lądzie zyſkali nie mało. Niedoſtatek dochodow kraiowych zaſtępuią wielkie za granicą kontribucye. Nadewſzyſtko zaś wewnątrz kraiu mamy ſpokoyność zupełną: prawom uſtanowionym, z chęci lub przymuſu każdy dziś podlega. Przeciwnie u *Anglikow* rosną długi, handel upada, odbiegaią zprzymierzeńcy, buntuią ſię obywatele; i ci którzy ich bronić mieli.

Barthelemy obiął ſwóy urząd; wiachał do miaſta wieczorem unikaiąc przygotowanych okazałości, na które powſtawali niespokoyni ludzie, mniemaiąc jakoby nic ſię nie należało Urzędnikowi pierwſzemu Narodu potężnego. Przyspieſzy on zapewne pokóy pożądany; ziści nadzieię *Szwaycarow*, którzy w illuminacyi na wiazd *Ambassadora* zgotowaney napisali: *Au pacificateur de l' Europe.* Miniſter *Grenville* do niego liſty ſwoie zapisał. Wprowadzony do Sali audyencyonalney, przywitawſzy kollegow: „Obywatele, rzekł, powołany do naywyżſzego Urzędu w narodzie, naypierwſzą zwróciłem „uwagę na ſłabość ſił moich do ſprawowania „Rpltey potężney w domu, za granicą chwalebney. Lecz z drugiey ſtrony co za niepoięta dla mnie ſzczęśliwość, wpływać do „zakończenia triumfuiącey rewolucyi, zachowania praw, pocieſzenia nadto już długo „cierpiącego ludu. Błysnęła mi nadzieia, iż „znaydę was jedno ze mną myślących. Okazawſzy tylu narodom ogromność potęgi „ſwoiey, Rplta będzie dla nich ſprawiedliwą; „ſkłoni ſię do pokoju i zgody nawet z tym „nieprzyiacielem, który nayokrutnieyſzą wiódł „woynę. Gruntem i zasadą Państw trwałości była od wiekow ſprawiedliwość, przydawſzy do niey umiarkowanie zatwierdziemy na potomne czasy *Konſtitucyą*, którą wolna juz *Francya* ſobie wybrała. Macie oto „kolledzy, ſerce moie, czytaycie w nim przywiązanie do teyto Konſtitucyi, dla was należny ſzacunek. Jedność umysłow, którą nam „prawo nakazuie, ſprawi ufność wzaiemną, „wſpólna praca dla dobra i zaſzczytow Oyczyzny.„

Na ſessyi d. 9. Direktoryat audiencyą dawał Poſłom: Króla *Duńſkiego Dwóch Sicilii Rpltey Genewenſkiey*, *P. Cabarrus* Miniſtrowi *Hiszpańſkiemu*: nakoniec obywatelowi *Verninac* powróconemu niedawno z *Ambassady*

Conſtantinopolſkiey. Ten imieniem *Selima* 3. złożył *Diploma* Direktoryatowi zapisane, i Flagę *Ottomańſką*, którą wielki Admirał *Huſsein* *Basza* na znak przyiaźni darował. Miniſter morſki *Truguet* oddalonym jeſzcze nie ieſt, czyli nawet będzie niewiadomo; nie jeden wątpi ażeby pod jego zarządzeniem Flotta Rpltey ſtraſzną bydź mogła kiedy nieprzyia- cielowi. Diwizye Generałow *Joubert i Mas-* *sena* wkrótce ze *Włoch* przybyć maią do Prowincyi południowych; jeden z wodzow pomienionych mieſzkać będzie w *Marseille*, jako naywyżſzy ſił zbroynych Kommendant dla utrzymania ſpokoyności; nim Generał *en Chef armii Włoſkiey Buonaparte* zakończy ważnieyſze interessa, które mu Direktoryat powierzył. *W Montebello* układaią ſię teraz przyſzłe losy wielu narodow *Europeyſkich*.

z Hagi 6. Czerwca z Gazety Conrier du Bas-R

Maią u nas za rzecz pewną, iż w krótce *Francuzi* wspólnie działaiąc z zprzymierzeńcami ſwoiemi przyprowadzą do ſkutku wylądowanie do *Anglii*. Więcey 70. okrętow rozmaitey wielkości ſtoią w zupełney gotowości do wyiścia pod żagle. D. 15 woyſka lądowe do wielkiey wyprawy przeznaczone przybyć maią do *Texel*. Regimenta *Francuzkie* w ſłużbie *Hollenderſkiey* będące śpieſznym marſzem zmierzaią do portu pomienionego, d. 21. Flotta wyniść na morze powinna, z tym zawſze dodatkiem *jesli Anglicy dozwolą*. Oprócz piechoty wsadzono na okręta 1,200. artillerzyſtow, 70. armat, kilkanaście haubic, 30. tyś. ręczney broni, i moc niezmierną ammunicyi. Zdobycz nieprzyiaciołom gotowa, jesli tylko zabierać zechcą; bo tu wszyscy ſą pewni, iż maytkowie nasi z *Angielſkiemi* bić ſię nie będą. Nie wiemy, wiele woyſka rząd na niebespieczeńſtwo oczewiſte narazi; do *Irlandyi*, *Szkocyi*, *czy Anglii* Flotta popłynie; kto nakoniec przywodzić będzie żołnierzom; półkownik *Matuchewitz* zoſtał kommendantem artilleryi. *Hiſzpańſkie i Francuzkie* Flotty naſzą według układu, wspierać powinny: lecz o tych dotąd niceśmy nie ſłyſzeli. O wyiściu *Breſteńſkiey* żadnych nie było donieſień, głoszono iż *Massaredo* ścigał *Anglikow*. ale nikt nie wierzy, aby *Jervis* przed *Hiszpanami* uciekał.

W pismach publicznych czytamy, jako wielki był handel r. 1796. rozmaitych narodow i miaſt *Europeyſkich*. Do portow *Rpltey Batawſkiey* weſzło okrętow 3.376. Do *Cadix* 932. *Amerykańſkie* tam przywiozły w gotowiznie 30. mill. piaſtrow. Przez kanał pod *Kiel* przeſzło ſtatkow 1258. Przez cieśninę *Sund* 12.113. z tych było 4455. *Angielſkich*, 2156. *Duńſkich*; 2505. *Szwedzkich*; 2100. *Pruſkich &c.*

z Hannoweru 9. Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.

Odebraliśmy tu wiadomość, iż wielkie ſtały ſię odmiany w *Angielſkim Miniſterium*. *P. Pittowi* i kilku innym jego kollegom za długie uſługi podziękowano. Nie wiemy kogo wyznaczył im *Krol Jmść* za naſtępcow. (Liſty z *Londinu* d. 6. Czerwca nic o tym nie wspominaią). Panuiący *Xże Brunswicki Pruſki Feld-Marſzałek* od dni 8. znayduie ſię w *Minden*. Przyioł znowu naywyżſzą kommendę zkombinowaney armii, która jeſt przeznaczoną do ſtrzeżenia linii *demarkacyiney w Niemczech* północnych. Mówią wiele o urządzeniach i przygotowaniach woiennych, które ſię dzieią w *Pruſkiey Monarchii*. Wſzyſtkie jednak odgłosy tak ſą niepewne i niezgodne, iż lepiey nic o nich nie wſpominać.

z Mediolanu 3. Czerwca z Gazety Berlińſkiey.

Donieſienia z *Genui* odebrane wręcz ſobie ſą przeciwne. Według iednych lud powſtał ubogi; Kupcy zaś i właściciele maiętnieysi rozruch przytłumili, według drugich, ubodzy rządu bronili dawnego, który widząc *insurekcyą*, wraz ogłośić kazał, iż ſię przychyla do rewolucyi powſzechnie żądaney, ſtanowi radę ze Szlachty i gminu złożoną, iak w *Wenecyi*; uwiedzeni tym *Demokraci*, łatwo zoſtali zwyciężonemi. Według naypóźnieyſzych liſtow d. 29. ſpokoyność w mieście przywrócono; rząd powagę dawnieyſzą odzyſkał; nie przeto iednak mniey obowiano ſię buntu nowego; w tak krytycznych okolicznościach zoſtaiąc *Senat Genueńſki* czyliżby nie lepiey ſobie doradził naśladuiąc mądrego przykładu *Szlachty Weneckiey*, która gdy nieuchronną widziała rewolucyą, przyłożyła ſię do niey ſama; winien iey wdzięczność nieśmiertelną narod cały, mianowicie zaś miaſto ſtołeczne roſtropnym krokiem od zniſzczenia zachowane. Znali dobrze *Patricyuszowie*, iż bez względu na wſzelkie *układy i prawidła równości*, doświadczenie wſkazało potrzebę oddania rządu kraiowego ludziom takim, których edukacya i maiątek nad innych wyniosły; *Francya* ciemnym i cudzego chciwym *Jakobinom* &c. powierzaiąc losy ſwoie, iakichże klęſk nie doznała? Ci wywrócili porządek towarzyſtwa ludzkiego przyrodzony; na tronie ſprawiedliwości i wolności sadząc bezecelnie zbrodnię, nierozum, i tyrannią. Tak ſię nie ſtało w *Wenecyi*, gdzie Szlachta pod ſkromnym *obywatelow* nazwiſkiem toż ſamo co przed tym zachowała znaczenie, i wpływ do rządu kraiowego dawnieyſzy.

Głoſzą *Patrioci Lombardowie*, iż część ludu znacznieyſza w *Genui* iuż ſię do rządu *Demokratycznego* przychyla. Senat zdaie ſię trwać w przywiązaniu do dawney *Ariſtokracyi*. Szczęśliwy, ieśli ſwoiego dokaże, lub przynaymniey zdoła uniknąć losu okropnego, który potkał 4. Szlachty w dniu pierwſzym rewolucyi; głowy im lud ſwawolny odcięte noſił po ulicach.. Gdy ſię Rada dowiedziała, iż w Kraiach Rzpltey powſtaią nieznane do tych czas rozruchy, a wygnani z miaſta *Patrioci* wieśniakow buntuią, przedſięwzięła śrzodki nayſilnieyſze, które iey roſtropność i potrzeba wſkazały. Pracuią nayśpieſzniey około naprawy twierdz mieyſkich; zaciągaią woyſka, broń rozdaią.

Reszta w dodatku.

Nro 78.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 30. CZERWCA ROKU 1797. W PIĄTEK

Dokończenie z Mediolanu.

Doświadczaiąc zaś ieśliby nie można ieszcze w sposob przyiacielski ukończyć wszystkiego, Senatorom: *Doria. Durazzo* i *Calvi* iechać kazano do głowney kwatery Generała *en Chef Buonaparte.* Jego woyska postępuią do *Genui*, i iuż stoią w bliskości; niedawno przez *Cremonę* 4. tyś. w tamte strony przechodziło.

Diwizya Generała *Victor* powraca do *Romanii.* Słychać, że Xięstwo *Urbino* naśladuiąc przykład *Ankony*, oświadczyło chęć przyłączenia się do *Rpltey Cispadańskiey.* Nowa *municypalność* zniżyła w tym mieście cenę monety zdawkowey, zniosła cło i solowy podatek, prawa i przywileie lenne szlacheckie tituły. Z Rzymu d. 22. donoszą, iż *Ociec S.* lepiey się mieć zaczyna. W czasie rozruchow *Genueńskich* więcey daleko ludu zginęło, niżeliśmy rozumieli; mianowicie zaś atak bramy *S. Tomasza* siła kosztował *Patriotom*: bronili iey grenadyerowie *Niemieccy* od tych zaczeło się zwycięztwo w d. 22. Następuiącego waleczni żołnierze napadli buntownikow przed portem, gdzie też ich wielu trupem położono.

z Wenecyi 2. Czerwca z Gazety Frankfortskey.

Uroczystość wszczepienia *drzewa wolności* do dni ieszcze kilku odłożoną została Będzie iey podobno przytomny Generał *en Chef armii Włoskiey*: przygotowania uczynione wnosić kazą, iż obchod będzie naywspanialszy, po którym uczta nastąpi na 400. osob. Wszystkim *Wenetom* zdatnym do służby broń wziąć kazano: liczba ich wyniesie 20. tyś. *Municypalność* gruntuie coraz bardziey *Demokracyą*: przez nią utworzona Deputacya ocalenia publicznego zatrudnia się politycznemi narodu *Weneckiego* interessami: Posłowie Cudzoziemscy wyiąwszy *Cesarskiego* mieli u niey audyencyą Admirał *Condulmer* zdał nayważszą kommende sił morskich Rpltey: wyznaczony iego następcą obywatel *Minotto* znosić się powinien z Generałem *Baraguey d' Hilliers.* Wkrótce obaczemy, jeżeli Flotta *Wenetow* użytecznieysza będzie *Francuzom*, niż dotąd była *Hollenderska.*

Więzienia stanu burzyć zaczęto na wzòr *Bastilli*, właśnie jakby w dobrze urządzonym kraiu złoczyńcow przytrzymywać i karać nie było potrzeby. Lecz w pierwiastkowym *rewolucyi* zapale nie jeden sądzi, iż odrodzony narod wyzuwa się z namiętności szkodliwych społeczeństwu ludzkiemu, ktokolwiek zaś nazwał się obywatelem, przez to samo już się stał cnotliwym i użytecznym! Nie wiemy do tych czas, jaki nam los Generał *Buonaparte* przeznaczył, mówią iż pokoy z *Francyą* jest podpisany: wszakże Rząd go nie ogłasza. Lądowe Prowincye ukończyły rewolucyą; po wielu mieyscach lud zamordował urzędnikow nienawistnych: zwycięzcy doświadczeniem nauczeni, jak jest rzecz szkodliwa, dozwalać gminowi co się podoba, zapęd *Weneckiego* wstrzymali. Municypalność obwieściła *Istryą, Dalmacyą*, i wyspy, o zaszłych w rządzie odmianach. Podobna odezwa próżnąby dziś była dla mieszkańcow *Friulu*, dokąd po ustąpieniu *Francuzkich*, *Austryackie* woyska wkraczaią.

z Bruxelli 13 Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

Piszą z *Dunquerque*: flottilla Admirała *Musquin* znayduie się teraz w porcie *Calais* ścisle opasaną od wielu fregat *Angielskich.* Nieprzyiacielskie okręta dość często wbiegaią do uyścia rzeki *Escaut*, ukazuią się przed portem *Flessingue*, *Middelburg* &c chcąc zabierać statki Kupieckie: szczęściem żadnego nie znalazły. Rano zawczora kilkanaście żaglow postrzeżono krążących przed *Ostendą.* Nie mogą *Hollendrzy* zaradzić złemu, trzymaiąc wszystkie siły narodu swoiego w *Texel*, gdzie wielką wyprawę gotuią na brzegi *Angielskie.*

Rozgłoszona u nas przed kilką dniami wieść o złożeniu z urzędu *P. Pitta*, nikogo nie ucieszyła; bo ktożkolwiek byłby iego następcą, zapewne nie ściągnołby ręki do podpisania haniebnego z *Francyą* traktatu, póki *W. Britannia* nie iest od nieprzyiacioł ani zwyciężoną, ani znieważoną. To pewnieysza, iż flotta Admirała *Duncan* opuściwszy Kommendanta swoiego w *Yarmouth*, przyłączyła się do buntownikow w *Scherness*, którzy zewsząd odbieraiąc liczne posiłki, na ląd wysiadaią dla dostania żywności, chwytaią okręta własnego narodu dla opatrzenia się na czas przyszły, zamykaią *Tamizę*, na którey *Król* uzbraiać kazał woienne statki, które poskromić maią rokoszanow, oświadczaiących się do *Irlandyi* odpłynąć, ieśliby w krótkim cza-

ſie nie odebrali żądaney odpowiedzi na proźby ſwoie, które przez Deputowanego przeſłali do *Londinu*. Mamy nawet wiadomość z *Dunquerque*, iż tam poſtrzeżono flottę *Angielſką* żegluiącą w pomienione ſtrony; i nikby ſię nie dziwił, gdyby do tego przyſzło; część większa ekwipażow ſkłada ſię z rodowitych *Irlandczykow*.

z Stutgard 10. *Czerwca z Gazety Berlińſkiey*

Według liſtow odebranych z *Mediolanu* inſurrekcya *Genueńſka* rozciągneła ſię nawet po wſiach i miaſteczkach od ſtolicy Rzpltey oddalonych. O tym gdy ſię poſpólſtwo mieyſkie dowiedziało, powſtały nowe rozruchy; powiękſzył one Kuryer od Generała *Buonaparte* przybyły; Senat radę wielką zwołać muſiał, i iak mówią, ogłoſić uſtawę rządu *Demokratycznego*. Zatym lud *Genueńſki* poſzedł gromadnie pod okna Pałacu tego, w którym przemieſzkiwał Miniſter *Francuzki Faypoult*, witaiąc go ſłowy: *Wolność, równość*. Poseł odpowiedział: *Niech żyie lud Genueńſki i Francuzki*. Na roſkaz *Arcy Xcia Karola* 4. tyś. ludu pracuie około naprawienia twierdz w mieście *Ulm* toż ſamo w *Kehl* czynią *Francuzi*; *Auſtryackie* ſzańce uſypane pod czas oblężenia, iuż ſą znieſione.

z Conſtantinopola 10 *Maia z Gazety Courier du Bas Rhin.*

Miniſter Roſſyiſki P. Koczubey miał audiencyą u *W. Wezyra*, potym u *Sułtana*, na którey złożył liſty wierzytelne Monarchy ſwoiego. Przyięty był z naywyżſzym względem i powagą. *Xże Ypsilanti* pierwſzy *Tłumacz Porty* dziś donioſł Poſłom cudzoziemſkim, iż przedugodne warunki pokoiu między *Francyą i Cesarzem* zoſtały podpisane; zdziwili ſię wſzyscy, gdyż nawet *Internuncyusz* ani *Aubert Dubayet* żadney o ważnym zdarzeniu wiadomości nie mieli, którą *Sułtan* iuż od dni 8. odebrał. Buntownik *Pasvan Ogli* z całym woyſkiem od niemałego czasu zachowuie ſię dość ſpokoynie. *Diwan* przeſłał do *Adrianopola* kilka rot *Janczarſkich* ſpodziewaiąc ſię więcey dokazać piórem niż orężem. Rozpoczęte ſą taiemne negocyacye, którym *Pasvan* niedowierzaiąc ſprawiedliwie, chce uniknąć losu okropnego, który wſzyſtkim prawie rokoſzanom w Państwie *Tureckim* był dotąd powſzechny, konieczny, i nieuchronny. Żeby iakich rabunkow żołnierzom ſwoim dozwalał nie ſłyſzemy.

z Colonii 9. *Czerwcą z Gazety Frankfortskiey*

Według oſtatnich roſkazow Direktoryatu, naſtąpią w krótce bardzo wielkie odmiany w *Adminiſtracyach* kraiow między *Renem i Mozą* podbitych. Pokazuie ſię to z naſtępuiącego pisma: „Generał *en Chef armii* „*Sambry i Mozy*, maiąc polecone ſobie od „Direktoryatu rządzenie nad *Reńskich* Prowin„cyi, poſtrzegłſzy wielkie nieprzyzwoitości „w dziſieyſzym ſposobie wybierania podatkow „i kontribucyi, z drugiey zaś ſtrony zważa„iąc, iż zawieſzenie czynności woiennych pod„pisaniem warunkow pokoiu przedugodnych, „podaie mu zdawna żądaną ſposobność uſku„tecznienia proiektow dążących do ulżenia cię„żaru mieſzkańcom, ſtanowi: rekwizycye, „kontribucye, arędy ceł, Akcyży, i innych „dochodow uſtaią: regencye duchowne i świe„ckie do zawiadywania własnego maiątku „powrócą: kraie zaś podbite pewną ſummę „co mieſiąc do ſkarbu Rptey wnosić będą. „Kontribucya 8. millionow niedawno nakaza„na powiększa ſię 4. jeſzcze millionami." *Generał Hoche* mieſzka u nas *incognito* od d. 7. Jutro wyieżdża, nie do *Paryża*, lecz do *Friedberg* główney kwatery.

DONIESIENIE.

Na mocy Rezolucyi od Władzy Rządowey pod dniem 15. Junii V. S. wydaney; uwiadmiaią ſię wſzysey iakiegokolwiek rodzaiu maiący pretensye do Folwarku *Elminik* w Gubernii Litewſkiey w Powiecie Wiłkomierſkim położonego:— Iż w naſtępuiącym Mieſiącu Julii i w dalszych Roku teraźń: 1797. odbywać ſię będzie w pomienionym Folwarku Sąd Konkursowy i Exdywizorſki, a to na ſkutek Dekretów Sądu Ziem: Wiłkomierſkiego, i Nayważſzego Rządu Litt: w tey mierze ferowanych— Uwiadamiaią ſię zatym wſzyscy generalnie iakiekolwiek maiący pretensye do rzeczonego Folwarku *Elminik*, ażeby pod *utratą Prawa poſzukiwania nadal* przed wyznaczonym Sądem *Taxatorſko-Exdywizorſkim* ſtawali do iednoczasowey rozprawy łączyli ſię, prawnych terminow pilnowali, i pretensye ſwoie dowodami Realizowali.

Obywatele maiący ſummy w Kahale Wileńſkim, którzy półrocznego procentu ad 1mam Januarii A. C. nieodebrali, weſpół z drugim półrocznym procentem ad 24. Junii A. C. należącym, odebrać mogą u Dozorcy Funduſzu Kahalnego Wileńſkiego; na Dniu $\frac{20 \text{ Junii}}{1 \text{ Julii}}$ A. C. i w dniach naſtępnych. Podobnież i na przyſzłość, odbierać będą procenta ſwoie, co pół roku, to ieſt na nowy Rok i na S. Jan.— Przy tym oſtrzegaią ſię wſzyscy Kredytorowie tego Funduſzu Kahalnego, iż żadne przelanie kapitału, bez wiedzy Dozorcy uczynione, przyięte nie będzie; mianowicie takie przez które kapitał na różne części ſię rozdziela— Wolno iednak będzie każdemu, przelać ſummę iedną na osob kilka, aby ſię to za wiedzą Dozorcy czyniło, a to dla uniknienia w Rachunkach zamieſzania ztąd wyniknąć mogącego.